

Skördeprognos för spannmål och ojevaxter 2008

Crop production forecast for cereals and oilseed crops in 2008

I korta drag

Högre spannmålsskörd 2008

Utifrån modellberäkningar baserade på väderdata samt uppgifter om sådda arealer och tidigare års skördar per hektar uppskattas den totala spannmålsskörden för 2008 bli ca 5,5 miljoner ton. Detta är ca 8 % högre än förra årets skörd och ca 9 % högre än den genomsnittliga skörden de senaste fem åren. För alla spannmålsgrödor utom blandsäd, rågvete och höstvetete beräknas totalskörden bli högre än 2007. Skörden per hektar beräknas bli högre i år än genomsnittet för de senaste 5 åren för samtliga grödor utom blandsäd.

Den högre totalskörden 2008 för spannmål jämfört med 2007 förklaras av att arealen ökat med 10 %. Hektarskördarna för spannmål beräknas bli ungefär lika stora som förra året.

Totalskörden för oljeväxterna beräknas stiga med ca 22 % jämfört med genomsnittet för de fem senaste åren. Det är höstrapsen som står för ökningen.

Vädret har varit växlande under växtperioden. Vintern var mild i stort sett hela landet vilket gynnade de höstsådda grödorna. Våren präglades av varm och torr väderlek på många håll, vilket kan påverka avkastningen negativt för vårgrödorna medan höstgrödorna bättre kan stå emot torkan. Däremot kan vårens värme ha bidragit till rik blomning hos höstrapsen. Väderförhållandenas förväntade negativa effekter på vårgrödorna och positiva effekter på höstrapsen har dock inte gett utslag i prognosmodellens uppskattningar av hektarskördarna. Juni och juli har varit torrare än normalt i Skåne, på Gotland och i norra Sverige.

Prognoserna är gjorda utifrån en metod som utvecklats vid Jordbruksverket och som baseras på statistiska samband mellan tidigare års väderdata och skördar. I modellen används de vädervariabler som har bäst samband med hektarskördarna. I beräkningarna används även väderdata och odlade arealer för 2008. Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora. Beräkningarna har endast gjorts totalt för hela landet varför regionala uppgifter inte redovisas.

Jimmie Enhäll, 036 – 15 63 42
statistik@sjv.se

Statistiken har producerats av Statens Jordbruksverk, som ansvarar för officiell statistik inom området.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	3
Hektarskördar	3
Totalskördar	4
Fakta om statistiken	5
Detta omfattar statistiken	5
Så görs statistiken	5
Prognosmetod	5
Skördens beroende av vädret	5
Väderförhållandena 2008	5
Statistikens tillförlitlighet	6
Felkällor	6
Föregående års prognoser	7
Bra att veta	8
Elektronisk publicering	8
In English	9
Summary	9
Yield	9
Total production	9
List of terms	9

Statistiken med kommentarer

I detta Statistiska meddelande redovisas resultatet av skördeprognoser 2008 avseende spannmål och oljeväxter. Preliminär skördestatistik 2008 kommer att redovisas på riksnivå i november och på länsnivå i december 2008. Definitiva resultat kommer att redovisas under våren 2009.

Hektarskördar

Prognoser för hektarskördar år 2008 presenteras i tablå A. Dessa jämförs med hektarskördarna 2007 och med genomsnittliga hektarskördar för de senaste fem åren enligt den definitiva skördestatistiken. Enligt prognoserna blir årets hektarskördar för spannmålsgrödorna mellan 2 % och 7 % högre än 2007 års hektarskördar förutom för havre och vårkorn där hektarskörden beräknas minska med 10 % respektive 2 %. Jämfört med de genomsnittliga hektarskördarna för de fem senaste åren beräknas 2008 års hektarskördar för spannmålsgrödorna bli mellan 1 % och 9 % högre förutom för blandsäd som beräknas ligga 1 % under genomsnittet.

Beträffande oljeväxter beräknas årets hektarskördar bli högre än 2007 års skördar för rybsen medan rapsen förväntas ligga i ungefärlig nivå med 2007. Även jämfört med genomsnittet för de senaste fem åren beräknas hektarskörden bli högre för rybsen i år medan höstrapsen beräknas bli ca 4 % lägre än genomsnittet.

Vädret har varit växlande under växtperioden. Vintern var mild i stort sett hela landet vilket gynnade de höstsådda grödorna. Våren präglades av varm och torr väderlek på många håll, vilket kan påverka avkastningen negativt för vårgrödorna medan höstgrödorna bättre kan stå emot torkan. Däremot kan vårens värme bidra till väldigt rik blomning hos höstrapsen. Väderförhållandenas förväntade negativa effekter på vårgrödorna och positiva effekter på höstrapsen har dock inte gett utslag i prognosmodellens uppskattningar av hektarskördarna. Juni och juli har varit torrare än normalt i Skåne, på Gotland och i norra Sverige.

Prognoserna bygger på att årets väder från augusti och framåt är som under ett normalår. Skulle vädret från augusti och framåt avvika avsevärt från normalåret kan skillnaderna mellan prognoserna och de verkliga skördarna bli stora. Modellen säger inte heller något om kvaliteten på de grödor som skördas.

Tablå A. Hektarskörd, kg/ha

Gröda	Prognos 2008	Hektarskörd 2007	Genomsnitt 2003-2007
Höstvete	6 570	6 460	6 100
Vårvete	4 770	4 470	4 610
Höstråg	5 680	5 580	5 240
Höstkorn	5 670	5 320	5 210
Vårkorn	4 390	4 460	4 160
Havre	3 930	4 370	3 900
Rågvete	5 300	5 160	5 010
Blandsäd	3 250	3 180	3 290
Höstraps	3 020	3 040	3 150
Vårhaps	1 930	1 910	1 930
Höstrybs	1 910	1 740	1 770
Vårrys	1 400	1 330	1 380

Totalskördar

Prognosen för den totala skörden för respektive gröda beräknas genom att multiplicera den prognostiserade hektarskörden med den totala grödarealen. De arealer som används är hämtade från Jordbruksverkets administrativa stödregister i juni 2008. De i beräkningarna använda grödarealerna är de som redovisas i det statistiska meddelandet Jordbruksmarkens användning 2008, preliminära uppgifter (JO 10 SM0802) som publicerades den 26 juni. Detta innehåller gröduppgifter som lämnats av de jordbrukare som ansökt om arealersättning. De preliminära och definitiva skördeuppskattningarna för år 2008 kommer också att beräknas utifrån stödregistret, även om arealerna troligtvis kommer att ändras något då de blir definitiva.

Totalt beräknas spannmålsskörden bli ca 5,5 miljoner ton för år 2008 vilket är ca 8 % högre än förra årets skörd och ca 9 % högre än genomsnittsskörden för de senaste fem åren 2003–2007. Ökningen beror till största delen på att den odlade arealen ökat med ca 10 %.

Under de senaste åren har arealerna med oljeväxter kontinuerligt ökat, så även mellan 2007 och 2008 (+3 %). Går vi ner på grödnivå så har arealen för höstraps ökat hela 24 % medan arealen för vårraps minskat med 25 %. Eftersom hektarskördarna enligt prognosen förväntas bli ungefär som förra året ger detta att totalskörden för oljeväxter förväntas öka med ca 9 % år 2008 jämfört med 2007.

Tablå B. Hektarskörd, areal och total skörd år 2008

	Ha-skörd	Areal	Total skörd (tusen ton)		
	Prog. 2008 Kg	Prel. 2008 Ha	Prog. 2008	2007	Genom- snitt 5 år ¹
Höstvete	6 570	312 192	2 050	2 088	2 009
Vårvete	4 770	50 027	239	168	223
Höstråg	5 680	27 818	158	138	123
Höstkorn	5 670	10 657	60	44	32
Vårkorn	4 390	397 040	1 741	1 395	1 444
Havre	3 930	228 524	898	890	858
Rågvete	5 300	49 528	263	276	256
Blandsäd	3 250	15 432	50	59	73
Summa spannmål		1 091 219	5 459	5 058	5 019
Höstraps	3 020	62 897	190	153	123
Vårraps	1 930	24 638	47	63	66
Höstrybs	1 910	876	2	2	2
Vårrybs	1 400	2 444	3	4	9
Summa oljeväxter		90 855	243	222	200

¹ Genomsnittet är beräknat utifrån faktiska skördar och hänsyn är inte tagen till att det var betydligt större arealer med spannmål och lägre arealer med oljeväxter i börja av perioden.

Fakta om statistiken

Detta omfattar statistiken

Årligen presenteras uppskattningar av skörden för de viktigare grödorna. Dessa uppskattningar har de senaste åren gjorts utifrån intervjuundersökningar efter att tidigare ha byggts på objektiva mätningar av skörden på olika provytor. Preliminära resultat från dessa intervjuundersökningar publiceras under nov/dec och definitiva resultat under våren nästkommande år.

Då det finns ett behov av skördeinformation som kan redovisas vid ett tidigare tillfälle, har Jordbruksverket utvecklat en prognosmetod för att uppskatta skörden av olika grödor utifrån väderdata och tidigare års skördar. Metoden bygger på statistiska regressionsmodeller där skördarna för olika grödor beskrivs som funktioner av olika mått på väder. Modellerna tar hänsyn till skörde- och väderdata från januari 1965 till och med sommaren 2008.

De grödor som skörden uppskattas för är: höstvetete, vårvete, höstråg, höstkorn, vårkorn, havre, blandsäd, rågvete, höstraps, vårrops, höstrybs och vårrysby.

Så görs statistiken

Prognosmetod

Som underlag för prognoserna har skördedata på länsnivå (med nuvarande länsindelning omfattande 21 län) och väderdata från 11 väderstationer använts. Väderdata utgörs av månadsmedelvärden för medeldygnstemperaturen och månadsvärden för nederbörden för månaderna januari-oktober 1965-2007 och januari-juli 2008. För varje län och för varje gröda som odlas i någorlunda omfattning i respektive län tas en regressionsmodell fram som beskriver det statistiska sambandet mellan väderdata och hektarskörd. Dessa prognoser viktas sedan samman till en genomsnittlig hektarskörd för riket. Resultat presenteras enbart på riksnivå då prognoserna på länsnivå är alltför osäkra för att särskilt redovisas. Eftersom väderdata för månaderna augusti till oktober innevarande år inte finns tillgängliga vid prognostillfället antas att temperatur och nederbörd dessa månader blir "normala".

Skördens beroende av vädret

Det kan konstateras att sambandet mellan skörd och väder är komplext, kanske alltför komplext för att på ett någorlunda enkelt sätt kunna sammanfattas i matematiska modeller. Ett problem är att avgöra vilka vädervariabler som påverkar en viss gröda i ett visst län och hur detta samband är beskaffat. Dataanalys visar att de vädervariabler som statistiskt sett har störst samband med skörden av höstsådda grödor är vädret i början på året (från januari till maj) och då främst medeldygnstemperaturen. De variabler som förklarar variationer i avkastning av vårsådda grödorna är framförallt temperaturen i april och juni. I Götaland förklaras de vårsådda skördevariationer dessutom av nederbördsmängden i april och juni månad medan både temperatur och nederbörd i augusti månad förklarar skördevariationer i Norrland.

Väderförhållandena 2008

Följande tabell visar hur nederbörden och temperaturen varit under 2008 jämfört med genomsnittet under de föregående 40 åren. För att få jämförbarhet mellan olika typer av väderdata beskrivs dessa i formen (v-m)/s där v är årets väderdata, m är medelvärdet över de senaste 40 åren och s är standardavvikelse.

sen. Värdet 0 betyder att variabeln i år är lika med genomsnittet under de senaste 40 åren. Plusvärden betyder att årets variabelvärde är större än normalt och minusvärden betyder på motsvarande sätt att årets variabelvärde är mindre än normalt.

För de 11 väderstationerna har väderutfallet varit som följer.

Tablå C. Normerad skillnad mellan årets väderdata och genomsnittsdata under de föregående 40 åren

Station/väder- variabel	Jan	Feb	Mars	April	Maj	Juni	Juli
Temperatur							
Malmö	1,2	1,5	0,6	0,9	0,9	0,5	0,7
Ullared	1,2	1,3	-0,1	0,6	0,5	-0,4	0,2
Växjö	1,3	1,5	0,2	1,0	1,0	-0,3	0,4
Visby	1,3	1,6	0,6	1,3	0,4	0,5	0,3
Skara	1,4	1,4	0,3	1,2	0,8	0,1	0,9
Norrköping	1,4	1,5	0,5	1,6	1,1	0,3	0,5
Örebro	1,3	1,4	0,4	1,3	0,9	0,1	0,4
Uppsala	1,4	1,5	0,7	1,5	1,0	0,9	0,9
Söderhamn	1,1	1,3	0,4	0,8	0,5	0,7	0,5
Sundsvall	1,5	1,5	0,5	0,8	0,8	0,1	0,3
Lycksele	1,4	1,2	0,0	0,4	0,2	-0,2	0,2
Nederbörd							
Malmö	0,4	-0,7	1,5	-0,2	-0,5	-0,9	-0,9
Ullared	2,0	1,7	3,6	-0,5	-1,6	0,2	0,6
Växjö	0,6	-0,3	-0,1	-0,7	-1,3	-0,8	0,4
Visby	-0,1	-1,0	0,7	-0,3	-1,3	-0,4	-0,9
Skara	1,1	1,4	0,4	-0,8	-0,7	0,2	0,6
Norrköping	0,3	0,7	1,2	-0,5	-0,6	0,1	1,8
Örebro	1,3	0,2	0,0	-0,6	-0,7	-0,8	0,0
Uppsala	1,1	0,1	0,5	0,6	-0,9	0,7	-1,0
Söderhamn	0,7	0,4	0,8	0,7	-0,6	-0,1	-0,3
Sundsvall	1,5	-0,3	1,3	-0,3	-1,5	0,1	-0,9
Lycksele	1,0	-0,2	-0,4	0,9	-1,6	0,6	-0,8

Året 2008 började med en varm vinter och vår för att övergå till mer normala temperaturer i juni och juli för nästan hela landet. Nederbörden under årets tre första månader var relativt stor i nästan hela Sverige. Under april och maj var nederbörden generellt sätt lägre än normalt i hela landet. Längst i söder och längst i norr fortsatte det så även i juni och juli.

Statistikens tillförlitlighet

Felkällor

Precis som för de flesta andra prognoser finns det problem och källor för osäkerhet även i denna prognosmetod. Några av dessa är:

- De gjorda prognoserna bygger på verkliga uppgifter av väderdata fram till och med juli år 2008. För efterföljande månader har årets väderdata satts till normalvärden, vilket gör att prognoserna kan slå fel om årets väder i augusti och september skiljer sig markant från normalåret.
- Antalet väderstationer är betydligt färre än antalet län vilket gör att vädret vid vissa stationer får representera vädret i flera län. Naturligtvis kan detta påverka resultaten betydligt då förhållandena kan skilja sig åt både inom och mellan län. Samtidigt har vissa stationer lagts ner och vissa har till-

kommit sedan 1965 vilket gör att alla tidsserier inte utgörs av data från en station utan har tagits fram utifrån olika stationer.

- ♦ Modellen med de vädervariabler som används, månadsmedelvärdet för medeldygnstemperaturen och månadsvärde för nederbörden, tar inte hänsyn till hur temperatur och nederbörd fördelar sig över månaden. Om exempelvis nederbörden kommit under en kort period en månad påverkar detta skörden annorlunda än om nederbörden varit jämnt utspridd över månaden.
- ♦ Metoden för de skördeuppskattningar som presenteras varje år och som ligger till grund för de studerade sambanden mellan skörd och väder som prognosmodellerna bygger på, har inte varit densamma under hela perioden. Tidigare baserades dessa skördeuppskattningar främst på provtagningar i fält medan de sedan 1998 baseras på telefonintervjuer. Som en följd av bytet av metod för skördeuppskattningar, från provtagning till intervjumetod, har hektarskörden fått en något annorlunda innebörd. När statistiken baserades på skörden från provtytor avsåg hektarskörden skörd per besådd area. När uppgifterna nu hämtas från lantbrukarna blir det mer fråga om en hektarskörd som avser skörd per bruttoareal av grödan. Det skulle i så fall ge en något lägre hektarskörd. De prognosmetoder som använts här blir något osäkrare om nivån på den faktiska skörden ändrats till följd av metodbyte.

Föregående års prognoser

För att belysa osäkerheten i skördeprognoserna redovisas i följande tabeller den procentuella skillnaden mellan publicerade prognoser och utfallet av de definitiva skördeskattningar.

Tablå D. Skillnader i hektarskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2003	2004	2005	2006	2007
Höstvete	14	5	-6	0	6
Vårvete	1	11	3	18	8
Höstråg	3	-4	2	1	-3
Höstkorn	16	3	-4	12	12
Vårkorn	-4	4	4	12	-2
Havre	-11	5	2	3	-3
Rågvete	4	-1	-8	-1	3
Blandsäd	-10	-5	-2	5	5
Höstraps	-4	-19	-13	-11	19
Vårraps	-2	-15	2	13	0
Höstrybs	18	-23	-10	19	27
Vårrybs	20	-3	12	32	11

Tablå E. Skillnader i totalskörd mellan tidigare års prognoser och utfall av skördeuppskattningar, %

Gröda	2003	2004	2005	2006	2007
Höstvete	14	6	-5	1	6
Vårvete	15	12	4	19	10
Höstråg	8	-3	3	3	3
Höstkorn	27	4	3	24	14
Vårkorn	-3	5	7	14	0
Havre	-10	8	8	9	-1
Rågvete	7	0	-6	2	3
Blandsäd	-18	-19	-25	-19	-14
Summa spannmål	3	6	1	6	3
Höstraps	-1	-17	-12	-10	19
Vårrops	-2	-16	2	14	0
Höstrybs	25	-19	-7	34	31
Vårrys	14	-2	11	28	11
Summa oljeväxter	0	-16	-6	-2	14

För höstkorn, rågvete, blandsäd och höstrybs baseras inte prognoserna direkt på väderdata då skördeuppskattningar inte gjorts under en tillräckligt lång period. Prognoserna för dessa grödor baseras istället på vilka samband de har med andra grödor. Detta förklarar de något högre avvikelserna för just dessa grödor.

Prognosen för spannmål 2007 stämde rätt bra (överskattning med endast 3% totalt) med de definitiva skördeuppskattningar, medan prognosen för oljeväxter innebar en överskattning på hela 14 % efter flera år av underskattning. En studie av enskilda grödor visar att prognosen såväl överskattar som underskattar de definitiva totalskördarna.

Bra att veta

I november redovisas preliminära skörderesultat på riksnivå, med ett urval av ca 1 000 lantbrukare som undersökningsunderlag.

I början av december redovisas preliminär skörd av matpotatis och potatis för stärkelse.

Preliminär skörd av spannmål, ärter och oljeväxter med redovisning på län, produktionsområden och riksnivå baserade på hela urvalet (drygt 4 000 lantbruk) redovisas i mitten av december.

Definitiva uppgifter om 2008 års grödarealer redovisas under 1:a kvartalet 2009.

Definitiva resultat från skördeundersökningar 2008 redovisas under 2:a kvartalet 2009.

Elektronisk publicering

Detta statistiska meddelande finns kostnadsfritt åtkomligt på Jordbruksverkets webbplats <http://www.sjv.se> under Statistik samt på SCB:s webbplats <http://www.scb.se> under Jord- och skogsbruk, fiske.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild [Beskrivning av statistiken](#).

In English

Summary

This report provides forecasts for 2008 concerning the yields per hectare and total production of cereals and oilseed crops. The results are presented for all of Sweden.

Yield

According to the forecast the yields per hectare of cereals are expected to be between 2 % higher and 7 % higher than the yields for 2007 except for oats and spring barley that are expected to be respectively 10 % and 2 % lower than 2007. Compared to the average yields for the last five years, the yield per hectare for the majority of cereals is expected to be up to 1–9 % higher.

For oilseed crops the forecasts of the yields per hectare are higher than the yield per hectare last year for turnip rape. The other oilseed crops are expected to be much like last year per hectare. Compared with the average yield for the last five years, the yields are expected to be higher for turnip rape but lower for winter rape.

Total production

The forecast of the total production of cereals is about 5.5 million tons for 2008, which is about 8 % higher than 2007 and 9 % higher than the average the years 2003–2007. The reason for this higher production is that the cultivated areas has increased about 10 % from last year.

The total production of oilseeds is expected to be almost 22 % higher compared to the last five years. The winter rape represent most of this increase.

List of terms

Areal	Area
Blandsäd	Mixed grain
Genomsnitt	Average
Gröda	Crop
Havre	Oats
Hektarskörd	Yield per hectare
Höstkorn	Winter barley
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höstvete	Winter wheat
Normskörd	Standard yield
Oljeväxter	Oilseed crops
Prognos	Forecast
Rågvete	Triticale
Spannmål	Cereals
Total skörd	Total production
Vårkorn	Spring barley
Vårrops	Spring rape
Vårrybs	Spring turnip rape
Vårvete	Spring Wheat